

به نام خدا

شاهنامه و آینه ی زشتی ها و زیبایي ها

مؤلف :

پرستو پرژک

انتشارات بامن

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: پرژک، پرستو، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور: نقش بازی در فرایند یاددهی _ یادگیری دانش آموزان/ مولف پرستو پرژک.
مشخصات نشر: انتشارات بامن، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۷۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۰۰-۸۵-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۷۰-۱۶۷.
موضوع: شاهنامه
رده بندی کنگره: GV۷۳۷
رده بندی دیویی: ۸۲۶
شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۴۱۹۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: شاهنامه و آینه ی زشتی ها و زیبایی ها
مولف: پرستو پرژک
ناشر: انتشارات بامن
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۵۳۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۰۰-۸۵-۶
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار:.....
۹	شاهنامه و آینه ی زشتی ها و زیبایی ها .....
۹	اهورامزدا: AHURĀMAZDĀW .....
۱۲	سروش : SORŌŠA .....
۱۳	سروش در شاهنامه : .....
۱۶	در مورد بهرام گور .....
۱۷	سیمرغ : SIMORΓ .....
۲۳	اهریمن (ابلیس ، شیطان) : AHREMAN .....
۲۴	اهریمن در شاهنامه : .....
۲۷	اژدها : AŽDAHA .....
۲۹	کیومرث : KAYŌMERΘ .....
۳۰	کیومرث در شاهنامه : .....
۳۲	طهمورث : TAHMURAΘ .....
۳۳	طهمورث در شاهنامه : .....
۳۵	کاوه ی آهنگر : KĀVE .....
۳۶	کاوه در شاهنامه : .....
۳۸	سام : SĀM .....
۳۸	سام در شاهنامه : .....

- ۴۰ ..... RŪDĀBE(H) رودابه:
- ۴۰ ..... رودابه در شاهنامه
- ۴۲ ..... ROSTAM : رستم
- ۴۳ ..... رستم در شاهنامه :
- ۶۷ ..... KAYQOBĀD کیقباد
- ۷۰ ..... SOHRĀB: سهراب
- ۷۰ ..... سهراب در شاهنامه :
- ۸۰ ..... SIYĀVAXŜ ; SIYĀVAŜ : سیاوش ؛ سیا و خش
- ۸۱ ..... سیاوش در شاهنامه :
- ۸۴ ..... FARANGĪS : فرنگیس
- ۸۷ ..... KAYXOSROW کیخسرو :
- ۸۸ ..... کیخسرو در شاهنامه :
- ۹۶ ..... ZARDOŠT : زرتشت یا زردشت
- ۹۷ ..... بخش‌های اوستا عبارتند از
- ۱۰۰ ..... زرتشت در شاهنامه :
- ۱۰۱ ..... ZARIR: زریر فرزند لهراسپ
- ۱۰۲ ..... زریر در شاهنامه :
- ۱۰۷ ..... ARDASER : اردشیر بابکان فرزند ساسان و دختر بابک
- ۱۰۸ ..... اردشیر بابکان در شاهنامه:
- ۱۱۱ ..... BAHRĀM : بهرام گور ؛ فرزند یزدگرد بزه گر

- ۱۱۲ ..... بهرام گور در شاهنامه :
- ۱۱۳ ..... بهرام گور در شاهنامه :
- ۱۱۷ ..... ANŪŠĪNRAVĀN : کسری انوشیروان
- ۱۱۷ ..... کسری انوشیروان در شاهنامه :
- ۱۱۹ ..... BŪZARJMEHR : بوذرجمهر یا بزرگمهر
- ۱۲۰ ..... بوذرجمهر در شاهنامه :
- ۱۲۴ ..... YAZDGERD : یزدگرد
- ۱۲۵ ..... یزدگرد در شاهنامه :
- ۱۲۹ ..... ROSTAM : رستم و فرخزاد فرزندان هرمزد
- ۱۲۹ ..... رستم و فرخزاد هرمزد در شاهنامه :
- ۱۳۰ ..... ŠAHRĀN GORĀZ : شهران گراز
- ۱۳۰ ..... شهران گراز در شاهنامه :
- ۱۳۲ ..... EBLIS : ابلیس
- ۱۳۳ ..... ابلیس در شاهنامه :
- ۱۳۵ ..... ZAHHĀK : ضحاک یا بیوراسب
- ۱۳۶ ..... ضحاک در شاهنامه :
- ۱۳۹ ..... AFRĀSEYĀB : افراسیاب
- ۱۳۹ ..... افراسیاب در شاهنامه :
- ۱۴۲ ..... DĒV(E) SEPID : دیو سپید
- ۱۴۲ ..... دیو سپید در شاهنامه :

- ۱۴۴ ..... JĀD U : زن جادوگر
- ۱۴۵ ..... ŠĀH-E- MĀZANDARĀN : شاه مازندران
- ۱۴۸ ..... SUDĀBE : سودابه
- ۱۴۹ ..... : سو دابه در شاهنامه
- ۱۵۱ ..... BEDERAFŠ : بیدرفش
- ۱۵۲ ..... : بیدرفش در شاهنامه
- ۱۵۳ ..... AΔĀDŠ : شغاد
- ۱۵۶..... BAHMAN: بهمن اسفندیار
- ۱۵۶..... : بهمن در شاهنامه
- ۱۵۸ ..... MAZDAK : مَزَدَک
- ۱۶۱..... JAMSHID : جمشید
- ۱۶۲..... KEYKĀVUS : کیکاوس
- ۱۶۳..... : کیکاوس در شاهنامه
- ۱۶۵..... : نتیجه گیری
- ۱۶۷ ..... منابع

پیشگفتار:

این کتاب اوج هنر و ایثار و شهامت و تلاش فردوسی و شعر ایرانی است که سالهای سال در قلّه ی علم و فرهنگ و ادب اران و جهان بسان مرواریدی می درخشد . بی گمان متن و محتوای شاهنامه حکایت از تلخی ها و رنج های فراوانی از پادشاهان اهورایی و اهریمنی دارد که چگونه زیسته اند و امروز چه تصویری از آنها در اذهان همگان بر جای مانده است و پهلوانان چگونه در برابر هجوم ستمگران و کینه جویان سینه سپر کرده اند و ردّ پای هر کسی بی شک در مسیر این حماسه ها و زمان پای بر جاست و روشن .

آری شاهنامه آینه ی تمام نمای تاریخ و اخلاق و فرهنگ و گذشته است . تنها اسطوره و حماسه نیست بلکه پاسخی است به ندای داد و عدل . جلوه ایست از خوب و بد ، تلخی و شیرینی دردها و احساسات پاک بشری . شاهنامه شفاف ترین باز گویی ست که جوانمردی و انسانیت را در لابلای صفحات به رخ می کشاند . عدل در برابر بیداد و جوانمردی در برابر ناجوانمردی و ظلم .

از آنجا که پرداختن به کلّ شاهنامه ی فردوسی کار بسیار دشوار و زمان بری است لذا تا آنجا که فرصت و امکان لازم بوده ، درگرد آوری جلوه های اهورایی و اهریمنی تلاش شده است . شاهنامه خود دعوتی ست برای مطالعه و لذت بردن از اندیشه ها و سخنان ناب و خردمندانه که هر شنونده ی عاقل و عالمی مسلماً از آن بهره خواهد جست . امید است این تحقیق و طرح هر چند ناچیز مورد مقبول ادب دوستان و اندیشه ورزان و عاشقان به فرهنگ و اندیشه ی ایرانی قرار گرفته باشد.

در این کتاب به طور مشخص به شناسایی چهره‌های اهورایی و اهریمنی در شاهنامه‌ی فردوسی پرداخته شده و با دلایل و شواهد روشن علل اهورایی و اهریمنی بودن آنها بیان شده است. آمیختگی نظم و نثر در یکجا و سادگی و صراحت در این طرح زیبایی خاصی به آن بخشیده است. جلوه‌های اهورا و اهریمنی در حقیقت از درد و رنج انسانهای خداپسند، آزاده‌خواه، شجاع و حق‌طلب حکایت دارد و از زشتی‌ها، دروغ و نیرنگ، خیانت، ناپاکی و بیداد، و قدرت و شهرت طلبی پادشاهان و سرداران تورانی پرده برمی‌دارد.

عملکرد و رفتار و خلق و خوی افراد در مسیر تحقیق کاملاً آشکار است، به طوری‌که هر خواننده‌ای می‌تواند با خواندن جلوه‌ها مفاهیم قابل ملاحظه‌ای درک و دریافت کند. ایران و ایرانی که همواره بر پاکی و بزرگ‌منشی معروف بوده‌اند در مقابل زیاده‌خواهی‌ها، ستمگریها و قدرت‌طلبی‌های تورانیان قرار می‌گیرند و در واقع شاهنامه صحنه‌ی جنگ تمام‌عیار عدل و داد مقابل ظلم و بیداد است.

با ارایه‌ی این طرح چهره‌ها و جلوه‌ها کاملاً از هم متمایز شده است. می‌توان گفت بازتابی از نحوه‌ی زندگی و کردار، رفتار، گفتار و پندار اشخاص در شاهنامه است. جلوه‌های نیک آن می‌تواند به عنوان سر‌مشق انسانهای آزاده و حق‌جو قرار گیرد.

مفاهیم آن حاکی از عبرت‌های تاریخی در مسیر زمان بر خاسته از فطرت و دل انسانهای آگاه و آزاده که در مقابل طوفان‌های ستم و استبداد چون کوهی سر برافراشته و استوار به یاری حق و حقیقت به پا خاسته‌اند.

شاهنامه و آیین‌های زشتی‌ها و زیبایی‌ها

جلوه‌های اهورا و اهریمن معرفی‌کننده‌ی زیبایی‌ها در برابر زشتی‌های پادشاهان و پهلوانان و زنان و انسانهای اهورایی، الهی و آزادیخواه در برابر اشخاص اهریمنی، ستمگر، زورگو و زیاده‌خواه است؛ در واقع بیانگر صف‌آرایی حق در برابر باطل و خوبی و نیکی در برابر زشتی‌ها و پلیدی‌هاست.

شاهنامه‌ی فردوسی گنجی ارزشمند و اثری بی‌بدیل و بی‌نظیری است که سی سال در نوشتن و گردآوری آن زحمات و درد و رنج‌های فراوانی کشیده شده است. شاهنامه‌ی فردوسی با آنکه به ایران و ایرانی تعلق دارد اما متن و محتوا و فرهنگ حاکم در این اثر ماندگار بسان ستارگانی در کهکشان آسمان تیره و تاریک، همه جای این آسمان علم و ادب، حماسه و اسطوره را زرفشان و درخشان نموده است.

اهورامزدا : Ahurāmazdāw

« نام خدای یکتا در مزدیسنا (آیین زردشتی) است. دیگرگویشهای این واژه‌ی دینی، اهوره‌مزدا، هُرمُزد، هُرمُزد، هورمُزد و اهُرمُزد و اورمُزد هستند. مرکب از اهوره و در اوستا به معنی سرور و مولا. مزدا که به معنی حافظه آمده است که چون با اهوره استعمال می‌شود از آن معنی هوشیار و آگاه و دانا اراده کنند. بنابراین اهورمزدا به معنی سرور داناست برخی این کلمه را نیز خداوند جان و خرد معنی کرده‌اند. «هرمز مانی را دستگیر کرد و فرمود تا او را به دروازه‌ی جندی شاپور آویختند». (رستگار

فسایی، ۸۸ : ۱۲۸)

اهورامزدا واژه‌های ترکیبی است و از اهورا و مزدا تشکیل شده است. در گاتاها گاهی اهورامزدا جدا از هم بکار رفته است. مزدا در بعضی بندهای گاتاها به معنی حافظه و به حافظه سپردن و به یاد داشتن است. این واژه در سانسکریت مَدَس، به معنی دانش و هوش می‌باشد. بنابراین وقتی که مزدا برای خدا به کار برده شده است از آن معنی هوشیار و آگاه و دانا برداشت کرده اند. اهورا نیز بمعنای سرور و بزرگ است پس اهورامزدا در مجموع به معنی سرور دانا است.» (دانشنامه‌ی آزاد، ۱۳۹۰: اهورامزدا).

ویژگی‌های اهورامزدا

«اهورامزدا آفریننده‌ی جهان است. مزدیسنان اهورا مزدا را می‌پرستند. اهورامزدا خالق و داور همه‌ی چیزهای مادی و معنوی و نیز آفریننده‌ی روشنی و تاریکی و برقرار کننده‌ی نظم هستی است. او با اندیشیدن همه‌ی چیز را هستی بخشیده است پس در واقع او از عدم می‌آفریند و با خود تنهاست. برای اهورا مزدا در هر مزد یش، در حدود شصت صفت نیک آورده شده و تقریباً همه‌ی چیزهای خوب به وی منتسب شده است. همچنین او در مزدیسنا دارای شش صفت برجسته زیر است: «سپنته مینو (مقدس‌ترین روان)، خشتره ویرنه (بگوش امروزی شهرپور یعنی شهریار و پادشاهی که باید انتخاب و برگزیده شود)، سپنته آرمیتی است (پارسایی مقدس). هورتات (بگوش امروزی خورداد بمعنی جامعیت و رسایی و امرتات جاودانگی و بی‌مرگی است). او اشته‌ی (راستی و درستی و قانون ایزدی و پاکی است). همچنین وهومنه است (خوب منش) این صفات در مزدیسنا به نام امشاسپندان خوانده می‌شوند و زمانی پنداشته می‌شد که ایزدانی جدا از اهورامزدا هستند اما چنین تفسیری از امشاسپندان در رابطه با اهورامزدا در گاتها یافت نمی‌شود.» (وستا سرخوش کرتیس، ترجمه‌ی عباس مخبر، ۹) و (دانشنامه‌ی آزاد ۱۳۹۰، اهورامزدا)

اهورامزدا و باورها: «نیروی مخالف اهورامزدا و زاینده‌ی بدی‌ها را اهریمن معرفی می‌کند در کیش زرتشتی، اهریمن هیچگاه توان ذاتی برای مقابله با قدرت اهورا مزدا را ندارد و رقیبی برای او نیست بلکه اهریمن همان اندیشه‌ی بد یا آنگره مینو است اما در